

2 Domov můj

„*Jak se Vám daří, paní M.?*“ To je jedna z prvních otázek, kterou při setkání v rámci Smyslové aktivizace pokládám. Tímto jednoduchým dotazem se snažím odkrýt aktuální pocit člověka, se kterým se právě setkávám, a také mu dávám najevo, že se o něj zajímám a teď tady jsem jen pro něj.

„*Daří se mi dobře. Je to lepší, než to bylo na začátku. A tak doufám, že až se ještě vylepším, půjdu zpátky domů.*“ To jsou ty chvíle, které mě překvapí. Jak odpovědět, když vím, že teď je její domov v domově seniorů a *tam domů* již nepůjde? Nechci lhát a dávat planou naději v návrat domů. Nechci ani vzít naději a uhasit malý plamínek v srdci člověka, který doufá, že se vrátí domů. Dívám se jí dlouze do očí a v duchu přemýšlím, co říct. Chvilí pohled opětuje a pak očima uhýbá. Dívá se, co je připravené na stole, a ptá se: „*Co budeme dneska asi dělat?*“

Tentokrát to paní M. vyřešila za mě. Uhnula pohledem a dala mi najevo, že se o tom nechce dál bavit a nečeká na mou odpověď. Možná, že ji nečeká právě teď a tady, nebo nechce dál mluvit před ostatními. Nikdy však na tyto věty nezapomínám. V klidu se k nim vracím a přemýšlím, rozebírám, *co mi chtěla říci*. Znovu si vybavuji její tón hlasu, intonaci, pohled očí. Vzpomínám, co mi asi chtěla říci *beze slov*. Možná něco jako: „Co ti ostatní, co tu kolem sedí, o tom ví? A co o tom asi tak víš ty? Víš o mé rodině to, co vím já? Víš vůbec, jaké to je, když chceš jít domů a oni tě tam nechtějí?“

Je důležité si takové věty pamatovat. Paní M. se k nim určitě zase vrátí a já se musím připravit na to, že příště počká na odpověď, protože hledá řešení a pomoc. Neznamená to však, že jí budu nabízet návrat domů a udělám pro něj vše třeba tím, že zkontaktuji rodinu a budu se za paní M. přimlouvát. K tomu, aby to bylo možné, by byla nutná vlastní aktivita a péče rodiny. Je to rodina, která by musela hledat vlastní zdroje a přijmout plnou odpovědnost za péči. Pro rodinu je ale v této chvíli vše vyřešené, o maminku je postaráno, je pod trvalým ošetrovatelským dohledem, má zajištěné rozptýlení v podobě různých aktivit... Tak co by jí v domově seniorů mohlo vlastně chybět? Z pohledu rodiny jí nic neschází, potřeby rodiny jsou naplněny k plné spokojenosti. V takové chvíli se těžko dětem vysvětluje, že jejich maminka *to cítí* jinak.

Musím si připravit takovou komunikaci, která mi pomůže odpovědět paní M. na její potřebu – na to, *jak tady v domově vytvořit skutečný domov.*

Co pro člověka znamená domov?

Pojďme se zasnít, nechme v sobě prožít všemi smysly *pocit domova* a pak se snažme najít odpovědi.

Jak svůj domov vnímáme očima?

Vidím luxusní dům s bazénem, nebo malou chaloupku u lesa a třeba i bez vody? Vidím město v záři světel, kde se celý den něco děje a já mohu být jeho součástí, navštěvuji divadla, kina a užívám si rušný život metropole? Nebo se raději zasněně dívám do zahrady, zalévám květiny a raduji se z každého plodu, který má zahrada vydat?

Jak náš domov vlastně voní?

Jak krásné je uléhat do své postele a cítit vůni svého polštáře. Jak příjemné je vejít domů, cítit vanilku a vědět, že bábovka je již na stole. Mohu vnímat vůni smažené cibule a těšit se na guláš k obědu. A jak voní káva, když se uvaří? Náš domov a lidé v něm mají svou vlastní vůni.

Co všechno v něm slyším?

Jsou to děti, které běhají po domě? Zapnu si rádio nebo televizi, abych měla pocit, že nejsem sama? Nebo mám naopak ráda svou pohodu, klid a vědomí, že mohu být sama a v tichu? Každý zvuk, který doma slyším, je mi známý. Umím si ho spojit s tím, co se v domě děje, i s tím, kdo se mnou doma je.